

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Voortgezet Onderwijs
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
1408106

Datum 11 oktober 2018
Betreft elke leerling naar het parlement

Dit kabinet hecht grote waarde aan het blijven onderhouden, delen en doorgeven van de fundamentele waarden van onze democratische rechtsstaat. In het regeerakkoord is daarom een aantal maatregelen opgenomen om de kennis te vergroten over onze gedeelde geschiedenis, waarden en vrijheden: het leren van het Wilhelmus, het bezoek aan het (Rijks)museum en het parlement via het onderwijs, het uitreiken van de canon en het beter zichtbaar en toegankelijk maken van historische plaatsen in het land die het verhaal van onze geschiedenis vertellen.

Het parlement is het hart van onze democratie. We willen alle leerlingen in het voortgezet onderwijs in de gelegenheid stellen eens in hun schooltijd een bezoek te brengen aan het parlement, om zelf te kunnen zien, horen en ervaren hoe democratie werkt. Hiervoor stelt dit kabinet structureel tot € 4,8 miljoen beschikbaar uit de extra middelen voor cultuur.¹

Het belang van het doorgeven van democratische waarden

We leven in een land waar je mag zijn wie je bent, geloven wat je wil en waar we democratisch tot besluiten komen. Dit zijn gedeelde waarden waar we trots op zijn, maar die niet vanzelfsprekend zijn. Ze vergen onderhoud en ze zijn belangrijk om door te geven. Er is meer vertrouwen in elkaar als we allemaal weten op basis van welke uitgangspunten – de fundamentele waarden – we samenleven. Mensen worden niet als democraten geboren, de beginselen van de democratie en de fundamentele waarden van onze democratische rechtsstaat moeten jongeren worden bijgebracht. Scholen hebben hierin een belangrijke vormende taak.

Bezoek van leerlingen aan het parlement

Op dit moment biedt ProDemos, als onderdeel van een educatief programma, scholen de mogelijkheid om een bezoek te brengen aan ons parlement. Daar is veel animo voor. De intekening voor de bezoeken voor het volgend schooljaar is vaak binnen enkele dagen alweer gesloten, omdat het vol zit. Op dit moment

---

¹ In 2019 is er € 1,37 miljoen beschikbaar, in 2020 € 3,52 miljoen, in 2021 € 4,12 miljoen, in 2022 € 4,72 miljoen en in 2023 € 4,76 miljoen.

bezoekt 40 procent van de leerlingen in het voortgezet onderwijs het parlement. We willen elke leerling in het voortgezet onderwijs de kans bieden met eigen ogen het parlement te zien. Daarom werken we samen met het parlement en ProDemos, huis voor democratie en rechtsstaat, aan vergroting van de capaciteit. Met ingang van volgend schooljaar groeien we in drie jaar toe naar de situatie waarin elke leerling in het voortgezet onderwijs het parlement kan bezoeken.

We willen scholen werk uit handen nemen, dus het busvervoer van en naar Den Haag wordt ook geregeld. Dit alles wordt gefinancierd uit de extra middelen voor cultuur. Om scholen te bereiken die op dit moment niet gebruikmaken van het aanbod van ProDemos, gaan we – in samenspraak met het parlement, ProDemos, de VO-raad en de Nederlandse Vereniging voor Leraren Maatschappijleer (NVLM) – scholen en leraren benaderen om te kijken hoe het parlamentsbezoek voor hen kan worden vergemakkelijkt. Voor een goede onderwijskundige inbedding van het parlamentsbezoek, gaan de NVLM en ProDemos zorgen voor de ontwikkeling en verspreiding van materiaal waarmee leraren hun leerlingen kunnen voorbereiden op het bezoek en waarmee na het bezoek opvolging kan worden gegeven. Zo willen we het leereffect van het bezoek zo groot mogelijk maken.

De leerdoelen van het parlamentsbezoek sluiten aan bij de plannen van dit kabinet om burgerschap in het funderend onderwijs te versterken via een verduidelijking van de wettelijke burgerschapsopdracht en een prominenter plaats voor burgerschap in het curriculum.

Tot slot

We leven in een democratische rechtsstaat. Dat is een groot goed in een wereld waarin negen van de tien mensen leven in een onvolledige democratie of zelfs een dictatuur.² Het is belangrijk om democratische waarden door te geven aan de volgende generaties. Door elke leerling in staat te stellen ons parlement te bezoeken, menen we daar een belangrijke bijdrage aan te leveren.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Ingrid van Engelshoven

De minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,

Arie Slob

---

² Volgens de *Democracy Index* van The Economist (2017).